

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МОНОГРАФІЯ

Присвячується 60-річчю Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі» та 50-річчю
кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МОНОГРАФІЯ

Присвячується 60-річчю Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі» та 50-річчю
кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

**Полтава
ПУЕТ
2021**

Рекомендовано до видання, розміщення в електронній бібліотеці та використання в освітньому процесі вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (протокол № 6 від 19 травня 2021 р.).

Колектив авторів

Рецензенти:

К. А. Пилипенко, д. е. н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії;

Н. М. Малиюга, д. е. н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету.

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій : монографія / Є. А. Карпенко, О. В. Карпенко, А. І. Мілька [та ін.]. – Полтава : ПУЕТ, 2021. 410 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ISBN 978-966-184-408-6

У монографії досліджуються проблеми й перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій. Приділено увагу виявленню чинників і передумов розвитку інформаційних технологій та напрямів трансформації організації бухгалтерського обліку, контролю й аналізу під впливом діджиталізації економіки.

Для фахівців у галузі бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, викладачів, співробітників, аспірантів і студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 657:657.62-043.86]:004.9

© Колектив авторів, 2021
© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	5
РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ НАУКИ ТА ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРСЬКИХ КАДРІВ В ПУЕТ	10
1.1. Кафедра обліку і аудиту: внесок в розвиток бухгалтерської науки та підготовки бухгалтерських кадрів.....	10
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ, ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ	36
2.1. Business promotion information technologies for innovative economic development	36
2.2. Розвиток використання хмарних та ІОТ-платформ в будівельній галузі.....	41
2.3. Сучасні інформаційні технології в управлінні фінансами.....	48
2.4. Сучасні інформаційні технології в контексті забезпечення економічної безпеки бізнесу.....	54
2.5. Роль інформаційних технологій в просуванні малого бізнесу.....	62
2.6. Інноваційні інтерактивні технології як чинник функціонування регіонального бізнесу в умовах пандемії.....	70
2.7. Програмне забезпечення для формування та подання звітності до державних контролюючих органів.....	74
2.8. Розвиток інформаційних технологій в сфері аудиту.....	79
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	89
3.1. Облік продукції сільськогосподарського виробництва.....	89
3.2. Особливості обчислення середньої заробітної плати працівників в умовах чинного законодавства України.....	103
3.3. Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.....	110
3.4. Екологоорієнтована господарська діяльність у форматі «reserved business» та заповідне кредитування як інноваційно-маркетингові інструменти еколого-економічного розвитку заповідних територій... ..	115
3.5. Проблеми обліку інноваційних стартапів.....	125
3.6. Реінжиніринг процесу управління оборотним капіталом підприємства.....	135
3.7. Розвиток бухгалтерського обліку від впливом історичних процесів і цивілізаційних трансформацій соціальної і економічної систем.....	150
3.8. Професійне судження бухгалтера як основа при автоматизації облікових процесів.....	155
3.9. Вхідний маркетинг як інструмент залучення клієнтів в рамках інтернет-торгівлі.....	160
3.10. Цифровізація як чинник стійкого розвитку бізнесу.....	170

РОЗДІЛ 1

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ НАУКИ ТА ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРСЬКИХ КАДРІВ В ПУЕТ

1.1. Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту: внесок у розвиток бухгалтерської науки та підготовку бухгалтерських кадрів

Верига Ю. А.

Заклад вищої освіти Полтавський університет економіки і торгівлі було засновано у 1961 р. з метою підготовки фахівців для системи споживчої кооперації, яка на той час стрімко розвивалася, створювалися виробничі підприємства: консервні та овочесушильні заводи, хлібопекарні, заводи з виготовлення залізобетонних виробів, тари для пакування продукції; створювалися господарства по вирощуванню хутряних звірів, риболовні кооперативи, міжрайонні торговельні бази; будувалися районні універмаги, магазини у кожному населеному пункті. Одночасно Центральна спілка споживчих товариств створювала науково-дослідні центри і науково-дослідні інститути з дослідження ринку праці, пошуку нових форм її організації, нових форм і методів торгівлі, розвитку ресторанного господарства тощо.

Всі ці підприємства і організації потребували значної кількості висококваліфікованих фахівців з бухгалтерського обліку, економістів, фінансистів, товаровзнавців продовольчих і промислових товарів, технологів з виробни-

цтва продукції, заготівельників сільськогосподарської продукції і сировини тощо.

До 1961 р. підготовка фахівців здійснювалася за навчальними програмами та навчальними планами материнської кафедри Львівського торговельно-економічного інституту і перший випуск за спеціальністю «Бухгалтерський облік» відбувся у грудні 1966 р., коли 88 випускників заочної форми навчання отримали дипломи спеціаліста за фахом бухгалтер-економіст [8, с. 13].

Перший набір студентів на денну форму навчання було здійснено у 1968 р., а у 1972 році дипломи спеціаліста отримали 61 випускник.

Набір студентів на навчання здійснювався за перспективними і річними планами Центроспівки та республіканських споживспілок, з урахування напрямлень на навчання від споживспілок, враховуючи їх потребу у кадрах за видами діяльності. Тобто, в ці роки були запровадженні основи дуальної освіти, адже студенти на цих підприємствах проходили усі види виробничої практики та по закінченні навчання всі працевлаштовувалися. При вступі на навчання був великий конкурс і ті абітурієнти, що стали студентами, сумлінно ставилися до навчання й були соціально активними.

У 1970 р. розпочався підбір кадрів під створення окремої кафедри з підготовки бухгалтерських кадрів, адже викладання обліково-аналітичних дисциплін у ті часи базувалося на кафедрі математики та загальноекономічних дисциплін, яку очолював кандидат економічних наук, професор Майборода Федір Максимович.

Першим викладачем бухгалтерського обліку, контролю і ревізії, була випускниця Полтавської філії Львівського торговельно-економічного інституту Іванова (Левченко) Валентина Андріївна (1968 р.), з 1989 р. кандидатка економічних наук, доцентка.

У 1969 р. за рішенням Центроспівки було направлено Сухарєва Василя Кириловича на посаду старшого викладача, який у 1969 р. захистив кандидатську дисертацію, отримав звання доцента, викладав «Аналіз господарської діяльності», а у 1970-1973 рр. працював першим деканом економічного факультету.

Для задоволення потреб в кадрах з бухгалтерського обліку 1 липня 1971 р. було створено випускову кафедру бухгалтерського обліку як самостійний структурний підрозділ (наказ Управління навчальних закладів Центральної спілки споживчих товариств СРСР від 19 липня 1971 р).

Першим завідувачем кафедри бухгалтерського обліку було призначено досвідченого практика і педагога Козака Івана Давидовича, кандидата економічних наук, доцента, яку він очолював до 1979 р.

За направленням Центроспівки у Полтаву було переведено кандидатку економічних наук, доцентку Лебедєву Марію Дмитрівну разом із чоловіком, кандидатом економічних наук, доцентом Лебедєвим Миколою Миколайо-

вичем. Лебедева М. Д. прийшла працювати на кафедру, маючи значний стаж практичної та наукової роботи у Новосибірському торгово-економічному інституті Центроспілки.

Лебедева М. Д. є автором та співавтор багатьох підручників і навчальних посібників, зокрема: «Бухгалтерський облік в заготівельних організаціях споживчої кооперації» спільно з Заєць О. В., Бардінов В. Н., Козак І. Д., Левченко В. А., «Бухгалтерський облік в основних галузях господарства споживчої кооперації» та інших.

Вона є ветераном кооперативної освіти, талановитим педагогом і науковцем, яка внесла значний внесок у підготовку і перепідготовку кадрів для споживчої кооперації. Ми завдячуємо Марії Дмитрівні своїми першими кроками у викладацькій та науковій роботі, оскільки переймали у неї методику викладання спеціальних дисциплін, підходи до організації навчального і виховного процесів, вміння спілкуватися зі студентами. У 2020 р. Лебедеві М. Д. виповнилося 93 роки, але вона й до сьогодні цікавиться станом справ на кафедрі, радіє успіхам викладачів і студентів.

У 1971-1972 рр. кафедру поповнили випускники Львівського торговельно-економічного інституту: Козьмич Мирослава Степанівна, Мельник Світлана Іванівна, Бодня Лідія Іванівна та випускники аспірантури ЛТЕІ – Заєць Олексій Вікторович, Нетикша Євгеній Йосипович. Також було запрошено Бардінова Василя Нестеровича, кандидата технічних наук, доцента, згодом він був проректором з наукової роботи, Ребрика Івана Петровича – старшого викладача.

До 1974 р. навчання відбувалося в приміщенні кооперативного технікуму і протягом цього періоду будувався навчальний корпус і гуртожитки по вул. Коваля 1, де активну участь брали студенти, які створювали будівельні загони і щоденно працювали на будівництві. Викладачі інституту також повинні були відпрацювати по 50 годин. Студенти тих років, як згадує Лебедева М. Д., шуткували « Ми отримуємо дві спеціальності: будівельника і бухгалтера вищої категорії» [39, с. 178]. Однак усі мали великий ентузіазм та із задоволенням виходили на суботники, що об'єднувало викладачів і студентів у велику родину. Передислокація навчального закладу відбулася у 1974 р.

Першим лаборантом кафедри було призначено Панкратову Ніну Петрівну у 1968 році, а у 1972 році було прийнято Чернишову Інну Зельманівну, які забезпечували підготовку навчальних кабінетів, лабораторій для занять, бланки форм первинних документів, реєстрів обліку, звітності, виконували обов'язки матеріально-відповідальної особи, здійснювали контроль за графіком занять, обслуговували студентів навчально-методичними матеріалами тощо.

Центральною особою в університеті і на кафедрі були, є і будуть студенти. На нашій спеціальності навчалися студенти з різних республік Радянського союзу, перші зарубіжні студенти були з Республіки Болгарія, а згодом, після здобуття Україною незалежності, з інших зарубіжних країн та різних національностей. Христо Рашков Маврудієв на батьківщині здійснює аудиторську та викладацьку діяльність, працює у провідному Софійському університеті. Якщо на початку створення кафедри навчалася дві групи студентів, то у середині 80-х років минулого століття, було 150 студентів, які об'єднувалися у шість академічних груп.

Основним завданнями колективу кафедри було створення матеріально-технічної бази та методичного забезпечення навчального процесу та наукової діяльності, організація виховного процесу.

Технічними засобами навчання на початку були конторські рахівниці та арифмометр «Фелікс», зразки яких зберігаються на кафедрі і використовуються для демонстрації студентам при викладанні дисциплін «Вступ до фаху» чи «Університетська освіта». У цей період промисловість працювала над створенням обчислювальних машин і апаратів і ректорат виділив значні кошти на їх придбання. Це були електронно-механічні пристрої як ВК-1, ВК-2, «Бистриця», які використовувалися для обчислення розрахунків та ВМП-2, фактурна машина ВА-345, використовувалася для виписки рахунків-фактур. Машина Аскота-170/35, яка мала 35 лічильників, як викладачі так і студенти разом опановували ці технічні засоби праці. На кафедрі було створено секцію механізації бухгалтерського обліку, яку очолив к. т. н., доцент Бардінов В. Н.

Викладачі кафедри створили власне методичне забезпечення навчального процесу, розробили завдання для практичних занять, завдання для контрольних робіт, тематику курсових робіт і рекомендації щодо їх виконання, створили банк курсів лекцій тощо.

При кафедрі було створено науково-дослідницький гурток «Проблеми бухгалтерського обліку, контролю та аналізу», який очолювала доцентка Лебедева М. Д., в якому студенти виконували наукові роботи з використанням не тільки літературних джерел, але й практичних матеріалів підприємств і організацій споживчої кооперації, виступали з доповідями. Члени наукового гуртка за проханням Полтавської облспоживспілки разом із викладачами брали участь у перевірках стану бухгалтерського обліку в споживчих товариствах та підприємствах райспоживспілок, результати яких обговорювалися на засіданнях правлінь та наукових конференціях.

Першу науково-дослідну тему «Використання даних бухгалтерського обліку в господарському управлінні торговельною діяльністю споживчої кооперації», на замовлення Центроспілки колектив кафедри виконував у період 1971-1975 рр. під керівництвом доцента Лебедевої М. Д.

Перший навчальний посібник «Бухгалтерський облік сортування і переробки продукції сільського господарства» був підготовлений викладачами кафедри: Бардіновим В. Н., Зайцем О. В., Козаком І. Д., Лебедевою М. Д. і використовувався не тільки студентами спеціальності «Бухгалтерський облік», але й студентами відкритої нової спеціальності «Економіка заготівель і переробка сільськогосподарської продукції та сировини».

Значна увага приділялася підвищенню кваліфікації викладачів через стажування на підприємствах і організаціях, участь в науково-практичних семінарах, курсах підвищення кваліфікації при інших вузах. У 1971 р. на навчання в заочній аспірантурі Львівського торговельно-економічного інституту було направлено викладачів: Левченко В. А., Козьмич М. С., Бодня Л. І., Мельник С. І., Веригу Ю. А.

У 1974 р. було прийнято на роботу професіонала в галузі механізації бухгалтерського обліку з великим досвідом роботи Ополонського Івана Володимировича. На кафедру було розподілено кращих своїх випускниць нашої У 1975 р. на кафедру прийшли працювати: кандидатка економічних наук, доцентка Дериглазова Клавдія Олексіївна та практик Зима Галина Іванівна, у 1979 році із Полтавського кооперативного технікуму – Котляренко Микола Іванович, професіонал з контролю і ревізії. Колектив поповнили випускники Губачова Ольга Марківна (1975 р.), Подольська Валентина Олексіївна (1977 р.), Карпенко Ольга Василівна (1979 р). Слід зазначити, що усі викладачі кафедри мали значний практичний стаж роботи за фахом і на реальних прикладах розкривали таїнства бухгалтерської професії, її значення для розвитку економіки, прививали любов до майбутньої найкращої професії, де за цифрами можна побачити весь спектр і ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Першими викладачами, які захистили кандидатські дисертації були Заєць О. В. та Нетикша Є. Й., які стали висококваліфікованими науковцями, педагогами, керівниками.

Перші наукові школи очолювали к. е. н., доцент Козак І. Д. та к. е. н., доцентка Лебедева М. Д., яка була науковим керівником аспірантки Мельник С. І., яка стала висококваліфікованим науковцем і педагогом, керівником.

Велика увага приділялася виховній роботі зі студентами, за кожною групою закріплювався викладач-куратор, який проводив виховні години, організовував диспути, змагання за кращу групу, яку зазвичай нагороджували екскурсійними поїздками тощо.

Отже, за період завідування кафедрою доцентом Козаком І. Д. було сформовано колектив одностудентів кафедри, викладачі з великим досвідом роботи опікувалися молодими працівниками, передавали свій досвід, була створена лабораторія з механізації бухгалтерського обліку, розроблено навчально-методичне забезпечення, яке відповідало вимогам вищої школи,

створено і активізовано роботу наукових студентських гуртків, започатковано виконання наукової госпдоговірної теми, яка завершена у 1975 р., підготовлено 2 навчальних посібники, розроблено конспекти лекцій. Це був старт для подальшого розвитку кафедри.

У 1979 р. кафедру очолив молодий талановитий науковець і педагог, кандидат економічних наук, доцент Заєць Олексій Вікторович, який здійснював керівництво до 1986 р. та одночасно очолював з 1982 р. галузеву науково-дослідну лабораторію, а 1993-1988 р., був проректором з економіки. У цей період розширився діапазон наукових досліджень, виконано 4 госпдоговірних теми на замовлення Полтавської Запорізької, Луганської, Донецької облспоживспілок. Заєць О. В. був керівником творчих колективів і співавтором 14 навчальних підручників, зокрема, «Бухгалтерський облік в заготівельних організація» спільно з Бардіновим В. Н та Козаком І. Д., і посібників, монографій, керівником 6 наукових тем. За цей період захистили кандидатські дисертації Губачова О. М., Мельник С. І., Верига Ю. А.

У 1979 р. на кафедру було прийнято кандидата економічних наук, доцента Гурова Олега Борисовича, який викладав Механізацію бухгалтерського обліку та випускників кафедри Карпенко Ольгу Василівну, яка вже отримала кваліфікацію «Викладач бухгалтерського обліку» після навчання на педагогічному факультеті Московського кооперативного інституту, та Наливайко Наталію Яківну, яка мала значний практичний стаж роботи у сфері механізації обліку та статистичних даних і тому їй доручили викладання дисциплін «Обчислювальні машини і програмування», «Організація обробки економічної інформації», «Механізація бухгалтерського обліку».

Дериглазова К. О., к. е. н., доцентка, працювала на кафедрі з 1972 року прийшла працювати у 1972 р., маючи значний досвід практичної і наукової роботи, викладала «Бухгалтерський облік у споживчій кооперації», «Механізація обліку і обчислювальні машини», розробляла для них необхідне навчально-методичне забезпечення, була співавтором навчальних посібників, виконавцем наукових тем.

Ребрик І. П. працював на кафедрі з 1970 р., маючи стаж роботи в інших вузах, викладав дисципліну «Обчислювальні машини та програмування», створював необхідні програми для навчального процесу.

Для обслуговування обчислювальних машин і обладнання при кафедрі було створено лабораторію, яку обслуговували механіки: Голубенко А. І., Глущенко М. І., Копилець Т. Г., Кузьменко Я. І., Сердюк В. Г., Дукмас М. Ф.

За цей період підготовлено і випущено 6 навчальних посібники з грифом Міністерства освіти, конспекти лекцій та значна кількість навчально-методичних рекомендацій, збірників задач, практичних посібників для працівників споживчої кооперації, наукових статей, тез.

На початку 80-х років зріс попит на фахівців з бухгалтерського обліку в умовах його автоматизації, у зв'язку з чим кафедра у 1985 р. була поділена на дві самостійні кафедри: кафедру бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності і кафедру інформаційно-обчислюваних систем, яку очолив Бардінов В. Н.

З 1987 по 2001 р., та з 2006 по 2015 р. кафедру очолювала досвідчений педагог і науковець, член Методологічної ради Укоопспілки з питань обліку і фінансів, член науково-методичної комісії з бухгалтерського обліку і аналізу господарської діяльності Міністерства освіти України, автор навчальних підручників і посібників, кандидатки економічних наук, професор Верига Юстина Андріївна, згодом доктор філософії, член-кореспондент Академії економічних наук України.

У 1988 р. було створено філію кафедри бухгалтерського обліку при Полтавській облспоживспілки, яку очолив головний бухгалтер Дрига М. І., де студенти проходили практику і захищали її, а практичні працівники залучалися до виховних заходів зі студентами, запрошувалися головами державних екзаменаційних комісій.

У 1989 р. створено філію кафедри при кущовому інформаційно-обчислювальному центрі Полтавської облспоживспілки, яка була обладнана найсучаснішою електронно-обчислювальною машиною – «Мінск-22», де студенти в умовах онлайн на реальних практичних даних вивчали дисципліну «Автоматизація бухгалтерського обліку» та проходили виробничу практику.

У 1994 р. створено Донецький заочний факультет при Донецькому економіко-правовому технікумі, який працював до 2001 р. і де було підготовлено 176 фахівців з обліку і аудиту, і це було початком запровадження «доставленого» навчання до місць дислокації студентів.

Руденко Л. В., маючи значний стаж практичної роботи в Полтавському кущовому інформаційному центрі та педагогічної роботи в Полтавському кооперативному технікумі, викладала автоматизацію бухгалтерського обліку, стала співавтором першого навчального посібника з цієї дисципліни, захистила кандидатську дисертацію у 1996 р., після чого її обрали завідувачкою кафедри Міжнародної економіки ПУСКУ, а після захисту докторської дисертації працює в Київському національному університеті імені Вадима Гетьмана.

В Україні в середині 90-х років ХХ століття реалізовувалася програма реформування бухгалтерського обліку і звітності до міжнародних стандартів і це потребувало, в першу чергу, перепідготовки викладачів, яку проходили за Міжнародною програмою «TASIC» при Міжнародному науково-технічному університеті, Вищі школі підприємництва при Київському національному економічному університеті під егідою «KNOW NAW» та інших вузах з подальшим стажуванням в університетах та аудиторських фірмах,

навчальних закладах зарубіжних країн: Губачова О. М. – Велика Британія, Верига Ю. А. – Франція, Карпенко О. В. – Франція, Данія, Мельник С. І. та Зима Г. І. – Німеччина. Досвід, який отримали ці викладачі, передавався іншим викладачам кафедри і застосовувався в начальному процесі зі студентами та передавався практикуючим бухгалтерам.

Маючи досвід викладання бухгалтерського обліку в Україні і здобувши досвід при стажуванні у зарубіжних країнах Губачова О. М. і Мельник С. І. підготували і видали навчальний підручник «Облік у зарубіжних країнах» з грифом Міністерства освіти, яким користуються усі вузи країни.

Мельник С.І. захистила кандидатську дисертацію у 1982 р., працювала заступником декана економічного факультету, була обрана завідувачкою кафедри фінансів (1993-1998 рр.), та працювала проректором з економіки (1998-2001 роки), повернулася на рідну кафедру і плідно працювала зі студентами й молодими викладачами. За результатами такої співпраці підготовлено разом із Любимовим М. О. навчальний посібник «Облік за міжнародними стандартами» англійською мовою, для забезпечення навчального процесу із іноземними. Вона є співавтором підручників «Бухгалтерський облік в основних галузях господарства споживчої кооперації» у 2-х томах, «Фінанси підприємств і організацій споживчої кооперації» та інших, значної кількості навчально-методичних розробок, наукових статей, виконавцем наукових тем тощо.

Левченко В. А. захистила кандидатську дисертацію у 1989 р., спеціалізувалася на викладанні навчальних дисциплін «Контроль і ревізія», «Бухгалтерський облік в заготівельних організаціях», «Аудит». Вона була співавтором підручників і навчальних посібників «Бухгалтерський облік в заготівельно-переробному комплексі споживчої кооперації», «Облік і контроль товарних операцій коопторгів» та інших.

Засць О. В. вніс значний внесок в підготовку висококваліфікованих спеціалістів з обліку та аналізу господарської діяльності, згрупував членів кафедри у творчі колективи для написання підручників, посібників, збірників задач, був співавтором 14 підручників та навчальних посібників, керівником і співвиконавцем 10 наукових тем, що забезпечило високий рейтинг нашої кафедри і навчального закладу серед вузів України і зарубіжжя.

Нетикша Є. Й. викладав «Бухгалтерський облік» та «Аналіз господарської діяльності», розробив для них необхідне навчально-методичне забезпечення, був співвиконавцем наукових тем, заступником декана факультету.

Ополонський І. В. маючи великий практичний досвід впровадження механізації та автоматизації обліку в системі споживчої кооперації, викладав нововведені дисципліни «АРМ бухгалтера», «Автоматизація бухгалтерського обліку», був виконавцем наукових тем для споживчої кооперації, автором та співавтором підручника, навчального посібника тощо. За результатами наукової та навчальної праці у 1996 р. присвоєно вчене звання доцента.

Котляренко М. І. викладав дисципліни «Контроль і ревізія», «Бухгалтерський облік у споживчій кооперації», був співвиконавцем наукових тем, співавтором підручників, навчальних посібників, Методичних рекомендацій з проведення комплексних ревізій ковбасних цехів споживчої кооперації. За дорученням Центроспілки і Укоопспілки проводив документальні ревізії в інших вузах, технікумах, підприємствах, виконував обов'язки Голови ревізійної комісії Полтавського кооперативного інституту, заступником декана економічного факультету, за сукупністю праць отримав вчене звання доцента.

Зима Г. І. працювала на кафедрі з 1975 року, захистила кандидатську дисертацію у 1988 році. Під її науковим керівництвом захистила кандидатську дисертацію Самбурська Н. І.

Кінець 80-х став початком професійної діяльності для асистентів кафедри Бородай Л. І. та Шкурупій (Лалієвої). О. В

На початку 90 років ХХ століття, коли в Україні проводилася програма приватизації державного майна Зима Г. І. консультувала бухгалтерів і керівників з питань оцінки майна, процесу його продажу, відображенню в бухгалтерському обліку і звітності, є співавтором навчальних посібників «Бухгалтерський облік. Нормативно-правові документи. Коментар», «Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку» та розробником навчально-методичного забезпечення з дисциплін «Бухгалтерський облік і фінансування харчових підприємств», «Бухгалтерський облік і фінансування підприємств ресторанного господарства» та інших.

За цей період захистили кандидатські дисертації 14 викладачів, видано 15 монографій, 45 підручників і навчальних посібників, виконано 15 наукових тем, проведено Міжнародній та Всеукраїнські конференції, значна кількість навчально-методичного забезпечення.

У 2001-2006 рр. кафедру очолила одна із засновників ФПБАУ, член Комітету зі стандартів і практики цієї організації, розробник національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні, талановитий педагог і наставник, к. е. н., доцентка Губачова Ольга Марківна.

У 2002 р. було відкрито філію кафедри при Управлінні бухгалтерського обліку і корпоративних прав Укоопспілки, яку очолював начальник управління, член Правління Укоопспілки Волошин А. М. Філія кафедри була створена з метою залучення провідних фахівців до участі в проведенні навчальних занять, а викладачів – для виступів перед працівниками з актуальних проблем обліку, аналізу та аудиту. З результатами співпраці було видано навчальний посібник «Бухгалтерська фінансова звітність підприємства», автори Верига Ю. А. та Волошин А. М.

Підвищення кваліфікації викладачів здійснювалося за програмами Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, до якої вступила більшість викладачів кафедри. Значний внесок у реформування бухгалтерського

обліку в Україні загалом внесла одна із засновниць ФПБАУ Губачова О. М., яка із групою професіоналів з бухгалтерського обліку і аудиту провели багаточисленні семінари по роз'ясненню нових підходів і методик ведення обліку відповідно до міжнародних стандартів. Губачова О. М. і Верига Ю. А. провели аналогічні семінари для викладачів кооперативних технікумів і коледжів та практичних працівників з бухгалтерського обліку і контролю у 12-ти областях України, надавали консультації із застосування нової методології бухгалтерського обліку суб'єктам господарювання міста Полтава та області.

Як член ФПБАУ, Губачова О. М. зробила значний внесок в роз'яснення нової парадигми бухгалтерського обліку і стала співавтором навчально-практичних посібників «Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку», «Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні» та інших.

За цей період виконано дві наукові теми під керівництвом Губачової О. М. та Карпенко О. В., захищено три дисертації – Зюкова М. М. (науковий керівник Линник В. Г.), Гриліцка А. В. (науковий керівник Губачова О. М.), Хоменко Н. В. (науковий керівник Карпенко О. В.), видано 7 навчальних посібників та іншої навчально-методичної літератури.

Карпенко О. В. (випускниця 1978 р.) працює на кафедрі з 1979 р. після навчання на педагогічному факультеті Московського кооперативного інституту, де здобула кваліфікацію «Викладач бухгалтерського обліку». Вона активно продовжила започатковану Лебедевою М. Д. традицію системного вдосконалення методики викладання і тривалий час для магістрів передавала набутий досвід викладання спеціальних дисциплін. Викладала також дисципліни: «Бухгалтерський облік», «Теорія бухгалтерського обліку», «Актуальні проблеми бухгалтерського обліку», «Контроль і ревізія», «Бухгалтерський облік на виробничих підприємствах», а для нововведеної у 1999 р. дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності підготувала навчальний посібник з грифом МОН.

З 1998 р. вона спеціалізується у галузі управлінського обліку – нового напрямку світової обліково-аналітичної практики, активно розповсюджує серед студентів та практиків його методики. Карпенко О. В., яка стажувалася на фірмах та у навчальних закладах Парижу та Копенгагена, продовжила свої наукові дослідження та з великим ентузіазмом ділиться з викладачами, навчає студентів, проводить виїзні майстер-класи для викладачів технікумів і коледжів, семінари для керівників та провідних спеціалістів підприємств та організацій, виробничих компаній. Тільки за цією навчальною дисципліною вона має понад 100 опублікованих наукових праць, у тому числі іноземними мовами. Є одноосібним автором та співавтором 6 монографій, автором монографічних статей. У співавторстві з викладачем-

стажером Карпенко Д. В. підготовлено навчальний посібник «Управлінський облік» з грифом МОН. Вона першою на кафедрі підготувала відео-аудіо-лекції з управлінського обліку. Декілька років була членом журі Всеукраїнської олімпіади з управлінського обліку. Також є розробником актуальної навчально-методичного забезпечення дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», першим автором дистанційного курсу «Cost accounting» (англійською мовою). За кордоном стажувалася в Азербайджані, Білорусії, Грузії, Вірменії, Молдові, Марокко, Німеччині, Польщі, Румунії.

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність», перед викладачами кафедри (зокрема тими, які викладали контроль і ревізію) постало завдання перепідготовки та підвищення кваліфікації. Першими викладачами, які склали іспит з аудиту і отримали сертифікати та в подальшому отримали ліцензію на проведення аудиторської діяльності були Верига Ю. А., Пшенична А. Ж.

Левченко В. А., Котляренко М. І., Пшенична А. Ж., Жидєєва Л. І., Виноградова М. О., Орищенко М. М. удосконалювали навчальний процес у зв'язку із запровадженням нової навчальної дисципліни «Аудит», розробляли нове навчально-методичне забезпечення з аудиту, проводили семінари для практичних працівників як споживчої кооперації, так і для підприємств і організацій м. Полтава.

Подольська В. О., маючи значний стаж практичної роботи працювала на кафедрі з 1977 р, викладала дисципліну «Аналіз господарської діяльності», розробляла необхідне навчально-методичне забезпечення, на високому науковому рівні здійснювала керівництво науковим студентським гуртком за цим напрямом, у якому студенти зацікавлено працювали, брали участь у конкурсах, ставали їх переможцями і призерами.

У цей період в навчальні плани підготовки фахівців було введено навчальні дисципліни «Фінансовий аналіз», «Стратегічний аналіз» розробку навчального забезпечення було покладено на провідного викладача, визнаного аналітика Подольську В. О. і молодого викладача Кравченко І. Ю. Значну роботу Подольська В. О. проводила з пропаганди методики фінансового аналізу, проводила заняття на курсах підвищення кваліфікації для працівників споживчої кооперації, викладачів технікумів та коледжів, та виїзні заняття, проводячи майстер класи в он-лайн режимі, використовуючи реальні дані підприємств. Подольська В. О. спільно з Ярїш О. В. підготували навчальний посібник «Фінансовий аналіз». За сукупністю наукової і педагогічної роботи Подольській В. О. присвоєно вчене звання доцента. Вона здійснювала керівництво і була виконавцем багатьох наукових тем, виконаних на замовлення підприємств споживчої кооперації.

Значну роботу проводили викладачі, автори та співавтори навчальних посібників: доцент Ополонський І. В., старші викладачі Гусакова О. С., На-

ливайко Н. Я., Клименко О. В., Кравченко І. Ю., по застосуванню комп'ютерних технологій в навчальний процес, проведенню семінарів для практичних працівників. Гусакова О. С. одноосібно підготувала навчальний посібник і методичне забезпечення із нововведеної дисципліни «Податковий облік».

Гладких Т. В. працювала на кафедрі з 1974 р., викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Проблеми бухгалтерського обліку», розробила для них необхідне навчально-методичне забезпечення, виконувала наукові теми тощо.

Гладких Т. В., як провідний викладач, згуртувала колектив молодих викладачів – Артюх О. В, Мільку А. І, Кулявець Н. О. і підготували навчально-методичне забезпечення та підручник із нововведеної дисципліни «Облік у бюджетних установах». У доробку Гладких Т. В. одноосібний навчальний посібник «Фінансовий облік», у співавторстві навчальні посібники, навчальні комплекси, дистанційні курси тощо. За сукупністю наукової і навчальної роботи Гладких Т. В. присвоєно вчене звання доцента.

Пшенична А. Ж. (випуск 1977 р.) працювала на кафедрі з 1992 р., маючи значний досвід керівника облікових структур обласного рівня. Вона була першим викладачем кафедри, яка отримала Сертифікат аудитора у 1995 р. і за сумісництвом проводила аудиторські перевірки. Викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Аудит», «Організація і методика аудиту», «Судово-бухгалтерська експертиза», розробляла необхідне методичне забезпечення, виконувала наукові теми, є автором одноосібного навчального посібника «Аудит». Спільно з Петрик О. А. та іншими є співавтором підручника «Аудит: практикум»; спільно з Петрик О. А., Артюх-Пасюта О. В., Мількою А. І. – навчального посібника «Міжнародні стандарти аудиту: схеми і таблиці». За сукупністю наукової і навчальної роботи переведена на посаду доцента кафедри. Протягом багатьох років була очільником профспілкової групи кафедри.

Жидеева Л. І. (випуск 1978 р.) працювала на кафедрі з 1993 р., маючи досвід роботи на посадах начальника планово-виробничого відділу, головного бухгалтера виробничих підприємств, збагативши педагогічну скарбницю кафедри практичними кейсами, захистила кандидатську дисертацію у 1999 р., викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Аудит», «Облік зовнішньоекономічної діяльності». Є співавтором навчальних посібників з аудиту. Разом з Пшеничною А. Ж. у 1998 р. виконувала обов'язки уповноваженого члена комісії Тимчасової слідчої комісії Верховної ради України по вивченню ситуації щодо забезпечення конституційних прав громадян України на отримання заробітної плати, стипендій, пенсій та інших соціальних виплат. Нині є методологом-експертом ТОВ «Інтелект-сервіс» та сприяє удосконаленню програмного забезпечення ISpro.

Ночовна Ю. О. (випуск 1994 р.) працювала на кафедрі з 1994 р., захистила кандидатську дисертацію у 2009 р. Доцентка Ночовна Ю. О. розробила навчально-методичне забезпечення з багатьох нововведених, дисциплін, зокрема : « Облік у сфері торговельного бізнесу» та «Облікова політика», «Управління публічними закупівлями». Студентам завжди цікавими були її тренінги «Нормативно-правове забезпечення та бухгалтерський облік бізнесі», робота в студентському Клубі бухгалтерів. Учасники наукового гуртка з проблем бухгалтерського обліку завжди активно долучалися до цікавих диспутів, виступів на круглих столах, студенти- магістри виступали з обґрунтуванням тем дипломних робіт, а також проводили їх попередній захист. Нині працює судовим експертом Полтавського науково-дослідного експертно-криміналітичного центру МВС України.

Після старту на кафедрі (випуск 1994 р.) кандидатами економічних наук стали Коваленко (Гордєєва) А. Г. та Петленко Ю. В. Аліна Григорівна працювала на кафедрі з 1994 р., захистила кандидатську дисертацію у році, викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Контроль і ревізія», «Аналіз господарської діяльності». Зараз вона є завідувачкою кафедри міжнародних відносин та адміністрування, ученим секретарем Вченої ради Кременчутського інституту ВНЗ «Університет ім. Альфреда Нобеля.

Юлія Володимирівна Петленко (к. е. н, доцент кафедри фінансів Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченко) є визнаним науковцем, яка проводить дослідження на стикові наук, є педагогом-новатором, керівником здобувачів наукових ступенів, у тому числі магістрантів, які навчаються за «подвійним» дипломом (Україна-Норвегія).

Вороніна В. Л. (випуск 1991р.) прийшла працювати на кафедру у 1996 р., маючи стаж практичної роботи в системі споживчої кооперації. Захистила кандидатську дисертацію у 2014 р. Викладала навчальні дисципліни : «Фінансовий облік», «Бухгалтерський облік», « Облік в торгівлі», «Облік у зарубіжних країнах», брала участь у розробці навчально-методичного забезпечення цих дисциплін, у виконанні наукових тем, є співавтором монографій та навчальних посібників. Є розробником нововведеної дисципліни «Первинна бухгалтерська документація» та спільно з Ночовною Ю. О. опубліковано навчально-методичний посібник з цієї дисципліни. Спільно з Маркіною І. А. підготовлено монографію «Управління прибутком торговельних підприємств».

Деньга С. М. (випуск 1993 р.) прийшла працювати на кафедру після захисту кандидатської дисертації у 1997 р. Спеціалізується на дисциплінах «Організація бухгалтерського обліку», «Облік у банках», «Інформаційні системи в обліку і аудиті», розробила за цими дисциплінами повне методичне забезпечення. З 2015 р. активно працює з іноземними студентами, навчання для яких здійснюється англійською мовою для яких викладає

дисципліни « Бухгалтерський облік», «Облік за міжнародними стандартами», «Фінансовий облік», «Облік витрат». Є одноосібним автором 3-х монографій, зокрема, «Управління ефективністю інвестиційної діяльності: методологія, інформаційно-аналітичне забезпечення» та участь у семи колективних монографіях. Є співавтором начального посібника «Управлінські інформаційні системи в обліку, аналізі та аудиті».

Зюкова М.М. працювала на кафедрі з 1998 року, захистила кандидатську дисертацію у 2004 р., викладала дисципліни «Аудит», «Аудит» у зарубіжних країнах», «Облік у банках», розробила необхідне навчально-методичне забезпечення, дистанційні курси.

Хоменко Н. В. (випуск 1999 р.) працювала на кафедрі з 1999 р, захистила кандидатську дисертацію (науковий керівник Карпенко О. В.), викладала дисципліну «Управлінський облік». Спільно з Карпенко О. В. та Верига Ю. А. підготувала монографію «Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності» та навчальний посібник «Облік у зарубіжних країнах» спільно з Веригаю Ю. А. та Мельник С. І. Наразі вона є директором ТОВ «Завод Укрбудмаш».

Онуфрієнко О. В., після закінчення навчання з 2000 р. була асистентом та проводила заняття з дисциплін «Бухгалтерський облік», «Управлінський облік», «Автоматизація бухгалтерського обліку в споживчій кооперації». Нині директор ПП «Глоубкор».

Мілька А. І. (випуск 1999 р.) працює на кафедрі з 2000 р., захистила кандидатську дисертацію у 2016 р., викладає дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні», «Фінансовий облік (поглиблений рівень)», «Облік за видами економічної діяльності (державний сектор)», «Облік, аудит і оподаткування», «Внутрішньгосподарський контроль», «Консолідація фінансової звітності. Спільно з Савченко О. Ф. та Байда А. О. підготовлено навчальний посібник «Екологічна економіка: теорія, практика, юридична відповідальність».

Артюх-Пасюта О. В. працювала на кафедрі з 2000 р., захистила кандидатську дисертацію у 2012 р, викладала дисципліни «Облік в бюджетних установах», «Фінансовий аналіз», «Аналіз господарської діяльності», «Аудит». Є співавтором монографій «Ефективні механізми антикризового управління виробничо-господарських систем» та «Фінансова звітність за міжнародними стандартами».

Краща з перших випускників-магістрів заочної форми навчання (2000 р.) Ващенко Н. М. також почала трудову діяльність з посади асистента кафедри. Нині вона є регіональним керівником з питань корпоративного бізнесу в Raiffeisen BANK AVAL.

Прохар Н. В. (випуск 2001 р.) працює на кафедрі з 2001 р., є першим працівником кафедри, яка здобула кваліфікацію магістра з «Обліку і

аудиту» за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво», захистила кандидатську дисертацію (науковий керівник Карпенко О. В.) у 2009 р. Сертифікований бухгалтер–практик (САР). Викладає дисципліни «Бухгалтерський облік», «Управлінський облік», «Фінансовий облік», «Податковий облік». Є одноосібним автором навчально-методичних посібників «Податковий облік» та «Облік і звітність в оподаткуванні». Вона вперше у 2018 р. розробила навчальний курс «Облік, аудит і оподаткування» англійською мовою та викладала його іноземним студентам. Спільно з Ночовна Ю. О. підготувала монографію «Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики». Поєднує педагогічну діяльність з практичною роботою.

Кравченко І. Ю. (випуск 2002 р.) після закінчення навчання викладала дисципліни «Автоматизація складання звітності», «Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті», «Фінансовий аналіз». Захистила кандидатську дисертацію у 2010 р. Нині є консультантом-аналітиком з питань обліку, аналізу та інформаційних технологій ТОВ «Комп'ютерні та інформаційні технології».

Сенченко О. В. (випуск 2001 р.) працювала на кафедрі з 2003 р., як асистент кафедри проводила заняття з дисциплін «Фінансовий облік», «Управлінський облік». Нині є начальником відділу економічних та програмних систем ТОВ «ЛУРС–ПРО».

Орищенко М. М. (випуск 2003 р.) працювала на кафедрі з 2003 р., захистила кандидатську дисертацію у 2009 р. Викладала дисципліни «Організація і методика аудиту», «Облік зовнішньоекономічної діяльності», «Звітність підприємства». Є співавтором навчального посібника «Облік зовнішньоекономічної діяльності», підручника «Звітність підприємства» та монографії «Резервування капіталу: облік, аудит та звітність». Нині вона, к. е. н., доцент, завідує відділом економічних досліджень Полтавського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

Соболь Г. О. (випуск 2000 р.), маючи стаж викладання економічних дисциплін в Новомосковському кооперативному технікумі, з 2003 р. працювала на кафедрі та розробила навчально-методичне забезпечення таких дисциплін як «Фінансово-господарський контроль», «Судово-бухгалтерська експертиза», «Організація обліку». Захистила кандидатську дисертацію у 2008 р. (науковий керівник Карпенко О. В.), автор і співавтор навчальних посібників, словників, монографій. Сертифікований бухгалтер –практик (САР), сертифікований внутрішній аудитор якості управління ISO 9001. Вона працювала заступником декана факультету фінансів та обліку. Зараз виконує обов'язки заступника директора Полтавського фахового кооперативного коледжу.

Любимов М. О. (випуск 2004 р.) працює на кафедрі з 2004 р., захистив кандидатську дисертацію у 2012 р. (науковий керівник Карпенко О. В.). Викладає дисципліни «Облік за міжнародними стандартами», «Облік у зарубіжних країнах», «Управлінський облік», «Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами». Спільно з Мельник С.І підготував навчально-методичний комплекс «Облік у зарубіжних країнах» англійською мовою. Він був серед перших викладачів кафедри, які з 2009 р. проводили заняття англійською мовою. Сертифікований бухгалтер–практик (САР) .Є ідейним натхненником змін у методиці проведення дистанційного навчання основам бухгалтерського обліку для широкого кола бажаючих.

Клименко О. В. працював на кафедрі з 2004 р. Викладав дисципліни «Автоматизація складання звітності», «Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті». Є одноосібним автором навчального посібника «Інформаційні системи і технології в обліку» та спільно з Верига Ю. А. – «Автоматизація складання звітності». Нині є власником та керівником фірми з налаштування програмного забезпечення.

Самбурська Н. І. (випуск 2007 р.) працювала на кафедрі з 2012 р, захистила кандидатську дисертацію у 2013 р. (науковий керівник Зима Г. І.) Викладала дисципліни «Управлінський облік», «Облік зовнішньоекономічної діяльності», Інформаційні системи і технології в обліку, за якими розробляла навчально-методичні забезпечення. Є одноосібним автором монографії «Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами (на прикладі підприємств водопровідно-каналізаційного господарства)», практикуючим бухгалтером.

Виноградова М. О., працювала на кафедрі з 2006 р., захистила кандидатську дисертацію у 1994 р. Маючи стаж педагогічної та практичної роботи, викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Бухгалтерський облік на виробничих підприємствах», «Аудит», «Організація і методика аудиту», першою розробила методичне забезпечення дисципліни «Бухгалтерський облік» англійською мовою і викладала його іноземним студентам. Є співавтором навчальних посібників «Аудит» та «Бухгалтерський облік».

Титаренко І. В. працювала на кафедрі з 2006 р., захистила кандидатську дисертацію у 2017 р. Викладала дисципліни «Бухгалтерський облік», «Податковий облік», «Аналіз господарської діяльності», «Звітність підприємства». Спільно із Зюковою М. М. підготовлено навчально-методичний посібник «Облік в банках», є автором наукових статей, практикуючим бухгалтером.

Котова С. С. працювала на кафедрі з 2006 р., захистила кандидатську дисертацію у 2011 р. Викладала дисципліни «Облік в бюджетних установах», «Звітність підприємства». Є одноосібним автором монографії «Оперативний облік видатків бюджетних установ охорони здоров'я: теорія та практика» тощо.

Кулявець Н. О. працювала на кафедрі з 2007 р. старшим лаборантом, а з 2009 р. асистентом, викладала дисципліни «Аудит», «Бухгалтерський облік», «Облік в бюджетних установах». Співавтор навчальних посібників, навчально-методичних комплексів, наукових статей у фахових виданнях та монографічних статей.

На модель бухгалтерської освіти кожної країни впливають її культурні особливості, існуюча правова система, економічний розвиток та стан вищої школи. Серед зразкових програм, які відповідають стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів, яка враховує особливості національної системи є програма сертифікації CIPA (англ. мовою). Завдяки цій програмі в Україні почала формуватися нова плеяда бухгалтерів та фінансистів, спроможних виконувати не тільки традиційні функції обліку і контролю, але й здатних запропонувати неординарні виходи із складних ситуацій в бізнесі, приймати ефективні рішення щодо управління капіталом, що позитивно впливатиме на економічний розвиток не тільки суб'єктів господарювання, регіонів та країни в цілому. Активну участь у підготовці лідерів в бухгалтерській професії(територіальне відділення ФПБАУ в Полтавській області), Враховуючи зазначене ректор університету професор Нестуля О. О. та керівник Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) CIPA-Ukraine Баррі Пітс про наміри співпраці та Меморандум [40, с. 13, 37]. Відповідно до цього при кафедрі бухгалтерського обліку і аудиту створено Центр навчання за програмою CIPA, який очолила кваліфікований педагог, професор кафедри Губачова О. М. та к. е. н., доцентка Виноградова М. О. Центр навчання CIPA мав повне і сучасне методичне забезпечення, здобувати нові знання могли, як практики, так і викладачі навчальних закладів та студенти одночасно з навчанням на стаціонарі чи заочно. За результатами навчання слухачі склали іспити незалежним екзаменаторам та отримували Сертифікат бухгалтера –практика, здатного вести систему бухгалтерського обліку на підприємстві, складати фінансові та податкові звіти. За цією програмою більшість викладачів кафедри пройшли навчання, отримали Сертифікати та використовували отримані знання в навчальному процесі.

Центр CIPA EN в країнах СНД постійно проводив моніторинг ефективності навчання та працевлаштування слухачів. За 5 років існування програми майже 20 % власників сертифікатів знайшли нову цікаву роботу, 15 % – отримали підвищення зарплати, 65 % стали впевненішими у власному професіоналізмі.

У 2009 р. кафедру поповнив доктор економічних наук, професор Савченко Олексій Федосійович, який був професіоналом з екологічної економіки, за науковим керівництвом якого Артюх О. В. захистила кандидатську дисертацію. Викладав дисципліну «Екологічна економіка», розробив спільно з Мілька А. І. та Артюх О. В. необхідне навчально-методичне забезпе-

чення та був автором значної кількості наукових статей, патентів в сфері природоохоронної діяльності промислових підприємств. Одноосібний автор монографії «Екологічна економіка» у 2-х частинах та співавтором навчальних посібників.

У 2010-2011 р. набувала навичок викладацької роботи магістр кафедри Карпенко Д. В. – к. е. н., доцент, заступник декана факультету фінансів та обліку КНТЕУ.

Тягнирядно Л. Л. (випуск 2004 р.) після захисту кандидатської дисертації у 2010 р. працювала на кафедрі та викладала дисципліну «Облік у бюджетних установах», розробляла навчально-методичне забезпечення, автор наукових статей і тез. Нині є заступником директора з навчальної роботи державного навчального закладу та опікується розвитком впровадження інклюзивної освіти в профтехосвіті Полтавської області.

Костяник Н. В. працювала на кафедрі з 2000 р., захистила кандидатську дисертацію у 2013 році, проводила заняття з дисциплін «Аудит», «Бухгалтерський облік», «Інформаційні системи і технології в обліку і аудиті», має наукові публікації монографічних статей, є співавтором навчально-методичних комплексів.

На кафедрі діяли такі наукові школи:

«Проблеми удосконалення обліку в галузях діяльності споживчої кооперації» (керівник – к. е. н., професор Верига Ю. А.).

«Реформування бухгалтерського обліку і звітності в Україні відповідно до вимог міжнародних стандартів» (керівник – к. е. н., доцентка, професор кафедри Губачова О. М.), за керівництвом якої захистила дисертацію Гриліцька А. В.

«Проблеми розвитку управлінського обліку в Україні» (керівник – к. е. н., доцентка, професор Карпенко О. В.) за керівництвом якої захистили дисертації Хоменко Н. В., Соболев Г. О., Прохар Н. В., Любимов М. О.

Усі викладачі кафедри брали активу участь у роботі наукових шкіл, у виконанні госпдоговірних і бюджетних тем із залученням студентів, за результатами яких видавалися монографії, виконувалися кандидатські та докторські дисертації, наукові статті у фахових видання України і зарубіжних країн, проводилися Всеукраїнські та Міжнародні конференції, круглі столи.

Викладачі кафедри постійно беруть участь у міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях в Україні і зарубіжних країнах, щорічно є організатором таких конференцій і круглих столів, що дозволяє представляти результати наукових досягнень широкому колу науковців.

Кафедра має укладені договори про творчу співпрацю зі спорідненими кафедрами університетів України, Білорусії, Молдови, Чехії, Казахстану, з

Всеукраїнськими професійними об'єднаннями, все це забезпечує підвищення професійної підготовки викладачів, дає можливість обміну студентами на наукові конференції.

15 вересня 2011 р. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту видало наказ « Про впровадження педагогічного експерименту з дистанційного навчання на базі Вищого навчального закладу Укоопспілки « Полтавський університет економіки і торгівлі», за яким університет отримав дозвіл на набір студентів на дистанційну форму навчання та утворення Головного і 9-ти локальних центрів. Локальні центри дистанційного навчання були створені при кооперативних коледжах і технікумах та об'єднані в єдину Інтернет мережу. Одночасно усі викладачі кафедри пройшли підготовку на курсах підвищення кваліфікації при Міжгалузовому інституті підвищення та перепідготовки кваліфікації кадрів споживчої кооперації України. Цей експеримент був успішно реалізований і коли у 2019 році виникли обмеження на пересування територіями у зв'язку із пандемією « Ковід-19», колектив кафедри був готовий для вирішення усіх проблем.

Усі викладачі кафедри є розробниками дистанційних курсів з усіх навчальних дисциплінах, які вже багато років використовуються то постійно вдосконалюються для проведення занять в он-лайн режимі.

У 1995 р. при кафедрі була відкрита денна і заочна аспірантура, у якій навчалося 12 аспірантів та здобувачів, котрі згодом успішно захистили кандидатські дисертації та була відкрита разова докторантура для к. е. н., доцентки Губачової О. М.

Фірсова Н. В. (випуск 1981 р.) працювала головним бухгалтером Ново-санжарської райспоживспілки, з 1997 р. – головним бухгалтером Полтавської облспоживспілки, згодом заступником голови правління з фінансів з 2004 р. працювала на кафедрі за сумісництвом, викладала дисципліну «Бухгалтерський облік» та очолювала філію кафедри на виробництві, захистила кандидатську дисертацію у 2008 р.. На філії кафедри проводилися виїзні заняття, студенти проходили виробничі практики і стажування. відбувався відкритий захист курсових і дипломних робіт в присутності працівників бухгалтерій, фінансистів тих підприємств, на матеріалах яких виконувалися роботи. Це сприяло покращенню практичної підготовки студентів. Вона є співавтором навчального посібника «Бухгалтерський облік», кількох монографій та наукових статей.

У зв'язку з реформуванням системи бухгалтерського обліку і статистики до міжнародних стандартів, відбулася зміна назви спеціальності на Бухгалтерський облік і аудит та відповідно перейменовано кафедру на Бухгалтерського обліку і аудиту та переформатизовано напрями роботи наукових шкіл, які очолили провідні викладачі: професор Засць О. В., професор Верига Ю. А. За цей період було виконано 16 наукових тем, результати яких

доповідалися на Всесоюзних, Республіканських та Міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, круглих столах. Все це сприяло підвищенню кваліфікації викладачів і як результат за цей період захищено 14 кандидатських дисертацій: Зима Г. І., Карпенко О. В., Левченко В. А., Виноградова М. О., Руденко Л. В., Токар О. В., Деньга С. М., Жидесва Л. І., Фірсова Н. В., Соболь Г. О., Ночовна Ю. А., Орищенко М. М., Прохар Н. В., Кулик В. А., Котова С. С., Любимов М. О., Костяник Н. В., Артюх О. В., Карпенко Є. А., Мілька А. І.

Особливі слова подяки завідувачці лабораторії Панкратовій Н. П., старшим лаборантам кафедри Шеремет С. І., Ходос О. І., Кулявець Н. О., Іванюк С. Ю. та іншим, – це ті працівники, які брали безпосередню участь в організації та забезпеченні навчального процесу студентів, зберігали задокументовані свідчення досягнень кафедри, її успіхів, етапів розвитку, підтримують зв'язки з випускниками.

За цей період викладачами кафедри підготовлено 8 монографій, 29 підручників, навчальних посібників, словників, методичних посібників, опорних конспектів, дистанційних курсів навчальних дисциплін.

У 2015-2018 рр. після завершення каденції проректора з наукової роботи та міжнародних зав'язків кафедру очолила кандидат економічних наук, професор, досвідчений педагог, управлінець, відомий науковець Карпенко Ольга Василівна, яка продовжувала, розвивала і впроваджувала інноваційні підходи до організації навчального процесу, виховної та профорієнтаційної роботи, в тому числі з використанням тепер вже й соціальних мереж. Вона орієнтувалася на управління якістю, необхідність забезпечення тріади «наука-освіта-практика», інтернаціоналізацію навчання, продовження традицій кафедри. За кожним з процесів системи управління якістю було призначено відповідальних осіб. Активізувалася робота з наукового міжнародного співробітництва. Викладачі неодноразово публікувалися у виданнях Азербайджану, Болгарії, Білорусії, Молдови, Румунії, виступали рецензентами наукових праць зарубіжних колег. У зв'язку з тим, що в університеті навчалися студенти з 17 країн, викладачі підготували усе необхідне забезпечення для цього. Започатковане відзначення Міжнародного дня бухгалтера проводилося на рівні засідань круглого столу у залі засідань університету і було ще однією з платформ для спілкування українських та іноземних студентів. На виконання Програми розвитку лідерських якостей науково-педагогічних працівників та студентів ПУЕТ відповідно до Стратегії розвитку університету вона виступила ініціатором і модератором Круглого столу «Розвиток лідерського потенціала сучасного бухгалтера». У цей період на вимогу часу викладачами кафедри активно вивчається досвід підготовки бакалаврів та магістрів за кордоном. До обговорення навчальних планів підготовки бакалаврів був залучений керівник аудиторської компанії

« Siva Nahtan & NPRLLER, атестований за дев'ятьма кваліфікаціями різних професійних установ та асоціацій у сфері обліку та аудиту. Партнерами кафедри стають Громадського об'єднання «Всеукраїнський бухгалтерський клуб. редакція газети «Все про бухгалтерський облік». У цей період активно проводилися майстер-класи і тренінги для студентів коледжів, технікумів, учнів шкіл. Студенти залюбки брали участь у проведенні Тижня бухгалтера з олімпіадами, квестами, брейн-рінгами, контент яких ретельно підбирали молоді науковці кафедри. Неабияку відданість викладацькій справі виявила Ночовна Юлія Олександрівна, проводячи засідання круглих столів зі студентами-магістрами, під час яких створювалися усі умови для демонстрації студентами набутих компетенцій вести дискусію обґрунтовано та фахово. Усі позааудиторні зустрічі зі студентами, провідними викладачами та науковцями спрямовувалися на передачу накопичених науковцями знань про розвиток бухгалтерського обліку, обговорення актуальних проблем його практики.

Ночовна Ю. О. розробила програму, методичне забезпечення Бухгалтерських курсів: бухгалтерський, фінансовий, податковий облік + ІС «Бухгалтерія», де проводила заняття спільно з Прохар Н. В. та Любимовим М. М. на основі використання актуальних комп'ютерних технологій.

Кулик В. А. працювала на кафедрі з 2004 р., навчалася в аспірантурі ПУСКУ, захистила кандидатську дисертацію у 2010 р. Докторську дисертацію захистила у 2017 р. та стала першим доктором економічних наук за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» (за видами економічної діяльності) по нашій кафедрі. Нею підготовлено три одноосібні монографії, за найактуальнішими темами, остання з яких на тему: «Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу». У 2016 році отримала сертифікат, відповідно до загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти на рівні B2 з англійської мови, викладала Бухгалтерський облік англійською мовою, як для іноземних студентів, так для українських студентів, має публікації у фахових виданнях та в наукометричній базі даних SCOPUS. Вона проводила наукові дослідження як в Україні, так і за кордоном, зокрема, проходила стажування в Університеті південної Богемії та в Університеті Великої Британії.

Кулик Вікторія Анатоліївна у 2018-2020 рр. очолювала кафедру бухгалтерського обліку і аудиту. У цей період вона розробила новий дистанційний курс «Principles of Accounting» для вивчення студентами спеціальності «Облік і оподаткування» та викладала його. За період роботи завідувачкою кафедри підготовлено спільно з Плаксінко В. Я., Веригією Ю. А., Карпенко Є. А., навчальний посібник за нововведеною навчальною дисципліною «Облік, оподаткування та аудит» для студентів необлікових спеціальностей, також видано навчальний посібник «Облікова політика» спільно з Левчен-

ко З. М. та наукове видання «Борис Мартос і його праця про ревізію» (автори Нестуля О. О., Аліман М. В., Верига Ю. А., яке присвячене 140-річчю від дня народження Бориса Мартоса).

Започатковано проведення навчально-розважальних заходів зі студентами локальних центрів дистанційного навчання ПУЕТ в он-лайн форматі. Продовжено висвітлення здобутків студентів спеціальності «Облік і оподаткування» в соціальних мережах, що сприяло покращенню комунікації між студентами та випускниками, які розкривали історії свого успіху в професійній діяльності.

Зміни в економічному житті країни зумовили необхідність розширення професійних компетентностей бухгалтерів, тому викладачі кафедри Кулик В. А., Карпенко Є. А., Ночовна Ю. О. навчалися на курсах і семінарах з цієї сфери діяльності та отримали відповідні сертифікати. Враховуючи це, ректорат університету у 2019 р. довірив кафедрі обслуговувати магістерську програму «Публічні закупівлі», за якою викладачами кафедри розроблено 10 дистанційних курсів та все необхідне навчально-методичне забезпечення.

З метою посилення практичної спрямованості викладання дисциплін для студентів освітньої програми «Публічні закупівлі» у 2019 р. на кафедрі почала працювати асистентом аспірантка Дмитренко О. А., яка з 2015 р. (а саме з моменту запуску системи ProZorro) вона є консультантом із моніторингу та аналізу публічних закупівель в неурядових організаціях, членом DoZorro-спільноти, працює в ГО «Інститут аналітики та адвокації». Дмитренко О. А. провела близько 30 тренінгів та семінарів для замовників та учасників публічних закупівель.

У 2020 р. кафедру очолила випускниця Київського національного університету економіки і торгівлі, кандидатка економічних наук, доцентка Карпенко Євгенія Анатоліївна. Вона прийшла працювати на кафедру у 2007 р. і під час навчання в аспірантурі ПУСКУ у 2011 р. захистила кандидатську дисертацію.

Карпенко Є. А. зрозуміла, що подальший розвиток ринкових відносин в Україні пов'язаний з посиленням тенденцій впровадження інноваційних систем менеджменту. Водночас, інноваційні підходи до управління, виникнення нових форм господарських взаємовідносин, постійно зростаючі інформаційні потреби менеджерів підприємств, підвищення рівня соціалізації та інтелектуалізації суспільства вимагають нових підходів до обліку як системи інформаційного забезпечення менеджменту підприємств. З метою розуміння проблем не лише обліку, а й менеджменту Карпенко Є. А. у 2013 р. отримала кваліфікацію спеціаліста з менеджменту організацій і адміністрування.

За період роботи на кафедрі Карпенко Є. А. опубліковано 6 монографій, зокрема, спільно з Шимановською-Діанич Л. М. «Процесно-орієнтоване

управління та внутрішній контроль на підприємствах роздрібно́ї торгівлі», 2 навчально-методичних посібники: «Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва» (спільно з Веригією Ю. А., Собо́ль Г. О., Кулявець Н. О.), дві наукові публікації у виданні, які включено до науково-метричної бази SCOPUS, 25 наукових публікацій у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України. Вона має практичний досвід роботи, проводила наукові дослідження як в Україні, так і за кордоном, зокрема, проходила стажування в Болгарії.

У 2020 рр. Карпенко Євгенія Анатоліївна спільно з Поддубною Н. М., видала монографію на тему «Облік і внутрішній контроль товарів на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації в умовах інформаційних технологій» та розробила нові дистанційні курси «Публічні закупівлі» та «Електронні закупівлі» для вивчення студентами освітніх програм «Облік і аудит» та «Публічні закупівлі» і викладала їх.

В період завідування кафедрою Карпенко Є. А. на кафедрі успішно продовжується проведення навчально-розважальних заходів зі студентами коледжів та локальних центрів дистанційного навчання ПУЕТ в он-лайн форматі, активно висвітлюються здобутки студентів спеціальності «Облік і оподаткування» та освітньої програми «Публічні закупівлі» і викладачів кафедри у соціальних мережах, що сприяє покращенню комунікації між студентами та випускниками, які розкривають історії свого успіху в професійній діяльності. Також кафедра веде роботу з розширення ділових контактів та співпраці із стейкхолдерами. У вересні 2020 р. було підписано договір співробітництва з громадською організацією «Інститут податкових реформ», а у лютому 2021 рр. – із Полтавським територіальним відділенням Всеукраїнської професійної громадської організації «Спілка аудиторів України», ТОВ «Полтавське бюро судово-економічної експертизи та аудиту», що дозволить студентам та викладачам кафедри брати участь у спільно організованих семінарах-практикумах та спілкуватися у професійному колі на постійній основі.

Всі викладачі кафедри притримуються концепції «Освіта впродовж життя» і постійно працюють над вдосконаленням своїм практичних здібностей, проходять різноманітні он-лайн навчання, що зумовлено вимогами часу.

В 2019 р. склад кафедри поповнив доктор економічних наук, професор Манжура Олександр Васильович, який має значний стаж науково-педагогічної діяльності та викладає дисципліну «Управління ризиками в публічних закупівлях».

Нашою гордістю є наші студенти. Від першого набору студентів і до сьогодні це молоді, талановиті, здібні, креативні та соціально активні особистості, які прагнуть пізнати всі тонкощі обліку, аналізу, аудиту. Вони є активними учасниками наукових гуртків, беруть участь у наукових конфе-

ренціях, конкурсах, стають переможцями, що стало стартом для отримання престижної роботи та продовжити наукові дослідження, навчаючись в аспірантурі та здобуваючи наукові звання.

Важливим для особистісного та професійного зростання студентів є увага викладачів, яка була спрямована на їх адаптацію у студентському середовищі, соціальну взаємодію, гармонійний розвиток особистості. Ініціаторами та організаторами виховних заходів були і залишаються куратори.

Колектив кафедри приділяв значну увагу виховній роботі зі студентами, залучаючи їх до участі в конкурсах «Моя майбутня професія», «Тиждень бухгалтера», «День бухгалтера», Міжнародний день бухгалтера», «День студента», в рамках якого студенти виконують функціональні обов'язки завідувача кафедри, професора, доцента, декана факультету (Інституту), проректора, ректора. Кожна студентська група розробляє «Кращу стіннівку», «Кращий кросворд», створює фотовиставки, Проводиться конкурс «Кращий знавець навчальних дисциплін», визначаються переможці, які отримують призи кафедри у вигляді виданих монографій, підручників та посібників. Особливо студентам подобається знімати відеофільми, де вони у гумористичній формі презентують своє студентське життя і викладачів. Завершуються такі святкування спільним чаюванням зі смаколиками. На випускних курсах проводяться змагання команд Клубу веселих і кмітливих, Бенефіси. Такі заходи проходили при повних аншлагах і приносили задоволення як студентам, так і колективу кафедри й залишаються в пам'яті на все життя.

Справжньою гордістю і окрасою кафедри є десятки тисяч випускників, які досягли значних успіхів у професійній й науковій кар'єрі., історії успіхів яких представлена в Історико-публіцистичному нарисі, що був виданий до 55-річчя університету [186, с. 100, 120-121, 141, 143, 154, 156, 195]. Серед випускників Народні депутати, представники місцевих органів самоврядування, доктори і кандидати економічних наук, проректори вищих навчальних закладів, директори аудиторських фірм, фінансові директори, керівники провідні фахівці податкових органів, директори коледжів і технікумів, їх заступники, голови правлінь, їх заступники з фінансів, головні бухгалтери, начальники управлінь, управляючі банками, аудитори, бухгалтери, оцінщики, власники самостійно організованого бізнесу тощо. Щорічні зустрічі з випускниками проходять в дружній атмосфері, наповнені спогадами про студентські роки, історіями професійного зростання, планами на майбутнє. Натхненням для подальшої праці викладачів є слова вдячності випускників. Ось декілька з них.

«У моїх успіхах є заслуги моїх наставників – викладачів Полтавського кооперативного інституту. Я щиро вдячний їм за все, що отримав знання і підтримку. Вітаю, мій рідний університете і усіх викладачів з ювілеєм!». Це привітання від випускника 1987 р. Шпигуна Яна Єгоровича, нині успішного

підприємця у сфері готельно-ресторанного бізнесу на острові Мадейра (Португалія).

«З гордістю говоримо, що ми стали висококваліфікованими спеціалістами та гідні звання «Випускника кафедри Бухгалтерського обліку і аудиту». Низький уклін і щира подяка улюбленій кафедрі» [186, с. 190]. Так написали випускники – магістри. групи ОА-51у 2010 р. В Книзі почесних гостей кафедри є багато вдячних слів від випускників. А нині соціальні мережі роблять нас ще ближчими.

Досягнення кафедри на ниві освітньої діяльності протягом 50-ти років є результатом злагодженої роботи колективу, як команди одноступів та професіоналів, спрямованої на досягнення визначеної мети і задоволення потреб суспільства у фахівцях облікового профілю, які є соціально-відповідальними і конкурентоспроможними на ринку праці.

Отже, внесок колективу кафедри протягом 50-ти років в розвиток науки про бухгалтерський облік та підготовку кадрів характеризується наступним.

Усі викладачі захистили кандидатські дисертації. Отримали вчене звання доцента.

Кулик В. А захистила докторську дисертацію.

Вчене звання професора отримали: Заєць О. В. (1990 р.), Верига Ю. А. (1992 р.), Карпенко О. В. (2012 р.), Кулик В. А. (2020 р.).

Підготовлено і випущено понад 15-ть тисяч фахівців з бухгалтерського обліку, аналізу господарської діяльності, контролю і ревізії, аудиту та з 2019 р. із публічних закупівель, які є конкурентно спроможними на ринку праці.

Студенти беруть активну участь у науковій роботі кафедри і, як результат, приймають участь в науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах, стають переможцями і призерами, розвивають науку про бухгалтерський облік.

Видано 8 одноосібних монографій, 6 колективних монографій, 30 монографічних статей, значна кількість наукових статей у наукових фахових виданнях України і в зарубіжних країнах, виданнях, що включено до науково-метричних баз даних тощо.

Усі викладачі мають значну кількість цитувань, що підтверджується їх профілями Google Scholar.

Виконано 25 науково-дослідних тем, з яких 15 – госпдоговірних на замовлення підприємств і організацій споживчої кооперації.

Видано 10 підручників, 18 навчальних посібників з Грифом Міністерства освіти і науки України.

Видано навчально-методичні посібники з усіх навчальних дисциплін та їх дистанційні версії, які розміщені на платформі Moodle.

Кожні два роки проводилися науково-практичні Всеукраїнські або Міжнародні конференції. Кафедра має укладені угоди про співпрацю з багатьма закладами вищої освіти як в Україні, так і зарубіжних країнах, що є визнанням її як наукового та навчального центру.

Успіх та досягнення кафедри бухгалтерського обліку та аудиту є закономірним результатом багаторічної злагодженої та самовідданої роботи усіх викладачів та допоміжного персоналу. Педагогічний колектив має великий потенціал кадрового складу, бажання реалізовувати творчі задуми та плідно працювати на благо університету та студентів.

Історія твориться особистостями, людьми, які стояли біля витоків. Вони взяли на себе найскладніший період становлення кафедри, дали старт наступним поколінням. Кожна людина на Землі є неповторною, а життя її безцінним.

Схилимо голову перед світлою пам'яттю наших колег, яких уже немає серед нас.

Дякую усім з ким працювала майже пів століття за плідну спільну працю, творчий ентузіазм, креативний підхід при вирішенні завдань, підтримку і допомогу при реалізації місії кафедри на освітянській ниві, що дало можливість досягти поставленої мети, максимально реалізувати інтелектуальний і творчий потенціал кожному викладачеві.

Побажаємо сучасному молодому поколінню викладачів кафедри натхнення, плідної, творчої праці, вміння зберігати надбання попередніх поколінь і новими здобутками покращувати рейтинг як кафедри, так і університету, залишатися лідером облікової освіти в Україні та за її межами.